

İKİ YIL SEKİZ AY YİRMİ SEKİZ GECE

→ SALMAN ←
RUSHDIE

2. BASKI

Çeviri: BEGÜM KOVULMAZ

♥ can
roman

SALMAN RUSHDIE
İKİ YIL
SEKİZ AY
YİRMİ SEKİZ GECE

Two Years Eight Months and Twenty-Eight Nights, Salman Rushdie

© 2015, Salman Rushdie

© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları The Wylie Agency (UK) Ltd. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2016

2. basım: Şubat 2018, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Editör: Seçkin Selvi

Düzeltili: Burçak Başpınar, Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-3361-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750733611

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

SALMAN RUSHDIE

İKİ YIL
SEKİZ AY
YİRMİ SEKİZ GECE

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Begüm Kovulmaz

♥can

Salman Rushdie'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Soytarı Şalimar, 2007

Öfke, 2008

Floransa Büyücüsü, 2009

Ayaklarının Altındaki Toprak, 2011

Doęu, Batı, 2011

Geceyarısı Çocukları, 2012

Utunç, 2013

Mağriplinin Son İç Çekışı, 2017

SALMAN RUSHDIE, on roman, bir kısa öykü derlemesi ve dört edebiyat dışı yapıtın yazarı ve *Mirrorwork* adındaki çağdaş Hint edebiyatı antolojisinin iki editöründen biridir. Yazarın *Geceyarısı Çocukları* adlı romanı 1981’de Booker Ödülü’nü, 1993’te Booker of Bookers ve 2008’de Best of the Booker ödülleri aldı. *Mağriplinin Son İç Çekışı*, 1995’te Whitbread Ödülü’nü ve 1996’da Avrupa Birliği Aristeion Edebiyat Ödülü’nü kazandı. Salman Rushdie, edebiyata yaptığı katkılardan dolayı 2007 yılında “Şövalye” unvanıyla ödüllendirildi. Ayrıca, İngiltere Kraliyet Edebiyat Derneği üyesidir ve Fransa Kültür Bakanlığı tarafından verilen *Commandeur des Arts et des Lettres* unvanına da sahiptir.

BEGÜM KOVULMAZ, İstanbul Üniversitesi İngiliz Dili Edebiyatı mezunu. 2000 yılından beri editörlük ve çevirmenlik yapıyor. Susan Sontag, Oliver Sacks, Angela Carter, George Orwell, Rudyard Kipling gibi yazarları çevirdi.

Caroline için

El sueño de la razón produce monstruos (Aklın uykusu canavarlar yaratır):

Los Caprichos, no. 43, Francisco de Goya; Prado gravüründe tam olarak yazan şu: “Akıldan yoksun fantezi imkânsız canavarlar yaratır, ama akılla birleşince sanatların anası, mucizelerin kaynağıdır.”

“Masallarda ‘mümin’ yoktur.
Masalların teolojisi, dogmalar bütünü, ritüeli, yerleşik
kuralları, belli davranış kalıbı beklentileri yoktur.
Dünyanın kestirilemezliğini ve değişkenliğini anlatırlar.”

GEORGE SZIRTES

“Yazmam gereken kitabı, benden beklenen romanı
yazmak yerine, bizzat okumak istediğim kitabı yarattım
– başka bir çağ ve başka bir ülkeden, bilinmeyen bir
yazarın çatı arasında bulunmuş kitabını.”

ITALO CALVINO

“Şafağın sökmeye başladığını görünce ihtiyatla sustu.”

Binbir Gece Masalları

İbn Rüşd'ün Çocukları

Dumansız ateşten yaratılan cinlerin gerçek doğası hakkında yazılanlar çok, ama bilinenler az. İyi mi yoksa kötü mü, şeytani mi yoksa iyicil mi oldukları hep tartışıldı. Fakat belli özelliklere sahip oldukları genelde kabul görüyor: Değişken, kaprisli, serkeş yaratıklar bunlar; hızlı hareket edebiliyor, boyut ve biçim değiştirebiliyor, isterlerse ya da mecbur kalırlarsa ölümlü kadınlar ve erkeklerin dileklerini yerine getirebiliyorlar; zaman algıları da insanlarınkinden tamamen farklı. Onları meleklerle karıştırmamalı, gerçi bazı eski hikâyelerde düşmüş meleklerden biri olan şeytanın, namı diğer şafağın oğlu Lucifer'ın en büyük cin olduğu anlatılıyor ama olsun. Nerede ikamet ettikleri de uzun süre tartışma konusuydu. Bazı eski hikâyeler, cinlerin burada, biz insanlar arasında, "alt dünya" denen yerde yaşadığını, viranelerde ve başka gayri sıhhi yerlerde –çöplüklerde, mezarlıklarda, evlerin dışındaki tuvaletlerde, lağımlarda ve tercihen gübreliklerde– barındığını anlatarak onları kötüler. Bu karalayıcı anlatılara göre cinlerle temas ettikten sonra iyice yıkanmak gerekir. Pis kokar, hastalık taşırlar. Fakat en seçkin âlimler bugün doğru olduğunu bildiğimiz bir gerçeği uzun zaman önce ortaya koymuşlardır: Cinler, bizimkinden bir örtüyle ayrılan kendi dünyalarında yaşarlar ve adına bazen Peristan

veya Periler Âlemi denen bu üst dünya çok büyüktür. Nasıl bir yer olduğuna gelince, bunu biz bilemeyiz.

Cinlerin insan olmadığını söylemeye bile gerek yok belki, ama insanlarla bu fantastik muadilleri arasında bazı benzerlikler olduğu biliniyor. Örneğin inanç konusu – cinler arasında dünya üzerindeki her türlü inanç sisteminin takipçisi bulunuyor, fakat aralarında inançsızlar da var; insanlar onları nasıl tuhaf buluyorsa onlar da tanrı ve melek kavramlarını aynı şekilde tuhaf buluyorlar. Cinlerin çoğu ahlak kurallarına riayet etmese de, bu güçlü varlıkların en azından bir bölümü iyile kötü, doğruyla yanlış arasındaki farkı biliyor.

Bazı cinler uçar, bazıları yılan gibi yerde sürünür ya da dev bir köpek şeklini alır; havlayarak, sivri dişlerini göstererek koşar. Denizde veya bazen havada ejder suretine girerler. Bazı düşük seviyeli cinler dünyada farklı biçimlere bürünebilir, ama bu hali uzun süre koruyamazlar. Bu amorf yaratıklar kimi zaman kulak, burun ve gözlerinden girerek insanların bedenlerini bir süreliğine işgal eder, kullanıp atarlar. Bedenini işgal ettikleri insanlar ne yazık ki fazla yaşamaz.

Cinniye denen dişi cinler daha da gizemli, daha güç algılanan, ateşsiz dumandan yapılmış gölge kadınlardır. Vahşi cinniyeler, aşk cinniyeleri vardır, ama bu iki farklı türün aslında birbirinin aynı olması da mümkündür çünkü neticede vahşi bir ruh aşkla yatışabilir ya da sevgi dolu bir yaratık kötü muamele gördüğü için ölümlülerin kavrayışının ötesinde vahşileşebilir.

Bizimkisi bir cinniyenin, cinlerin büyük sultanlarından birinin ve onun soyundan gelenlerin öyküsü; yıldırımlara hükmettiği için Şimşek Prenses adıyla bilinen bu dişi cin, çok zaman önce, bizim deyişimizle on ikinci yüzyılda ölümlü bir erkeğe âşık olmuş, bir zaman sonra kendi diyarına dönmüş, sonra yeniden dünyaya gelip en

azından bir an için yeniden âşık olduktan sonra bu kez bir savaşa katılmıştı. Aynı zamanda ahlak kurallarını takmayan pek çok başka erkek ve dişi, uçan ve sürünen, iyi ve kötü cinin öyküsüdür anlatacağımız; bir de büyük bir kriz döneminin, tuhaflık zamanı dediğimiz çivisi çıkmış dönemin öyküsü – o dönem ki tam tamına iki yıl, sekiz ay ve yirmi sekiz gece sürmüştü, yani bin ve bir gece. Evet, üzerinden bin yıl geçti ama olanlar hepimizi sonsuza dek değiştirdi. İyi yönde mi yoksa kötü yönde mi değiştiğimize bırakalım gelecek nesiller karar versin.

Bir zamanlar İşbiliye kadısı olan, sonradan memleketi Kurtuba'da Halife Ebu Yusuf Yakub'un kişisel hekimliğini yapan büyük düşünür İbn Rüşd, Arap İspanya'sına veba gibi yayılmakta olan ve güçleri giderek artan Berberi fanatiklere kabul edilmez gelen özgürlükçü düşünceleri yüzünden kötülenerek gözden düşünce, 1195 yılında memleketi Kurtuba yakınlarındaki küçük bir köyde mecburi ikamete tabi tutulmuştu. Lucena denen bu Yahudi köyündeki Yahudiler el-Endülüs'ün önceki hâkimi Murabıtlar Hanedanı döneminde zorla Müslüman yapıldıklarından beri Yahudi olduklarını söylemiyorlardı. Felsefesini geliştirmesine izin verilmeyen bir felsefeci olan, yazıları yasaklanan ve kitapları yakılan İbn Rüşd, Yahudi olduklarını söylemelerine izin verilmeyen Yahudiler arasında evindeymiş gibi rahat etti. Ülkenin o dönemki hâkimi Muvahhidler Hanedanı'ydı ve İbn Rüşd halifenin gözdelelerinden biriydi, ama gözdelelerin modası geçer ve Ebu Yusuf Yakub da fanatiklerin etkisinde kalarak büyük şarih İbn Rüşd'ün saraydan ve şehirden sürülmesine göz yummuştu.

Düşüncelerini söyleyemeyen düşünür, Lucena'nın dar, çıplak bir sokağında, küçük pencereci, mütevazı ve karanlık bir evde ışıktan yoksun yaşıyordu. Köyde hekim-

lik yapmayı sürdürüyor, halifenin eski özel hekimi olduğundan hasta bulmakta sıkıntı çekmiyordu; ayrıca az miktarda birikimini küçük çapta at ticaretiyle değerlendirmişti ve *tinaja* denen büyük kil çömleklerin yapımına da finansman sağlıyordu; artık Yahudi olmayan Yahudiler bu çömleklere zeytinyağı ve şarap doldurup satıyorlardı. Köye sürgün edilışinin üzerinden çok geçmeden, bir gün, belki on altı yaz görmüş bir kız çıkageldi ve kapısını çalmadan, İbn Rüşd'ün düşüncelerini bölmeden sabırla ve tatlı tatlı gülümseyerek sokakta durdu, düşünürün onu görüp içeri davet etmesini beklemeye başladı. İbn Rüşd'e kısa süre önce yetim kaldığını, hiçbir geliri olmadığını ama genelevde çalışmak istemediğini, adının Dunia olduğunu söyledi. Dunia Yahudi adına benzemiyordu, ama kızın Yahudi adını telaffuz etmesine izin yoktu ve okuma yazma bilmediği için yazamıyordu da. Yunanca "dünya" anlamına gelen Dunia adını ona bir yolcunun önerdiğini, dünyanın adını taşıma fikrinden hoşlandığı için bu adı hemen benimsediğini anlattı. Aristoteles çevirmeni İbn Rüşd ona karşı çıkmadı, çünkü adının yalnızca Yunanca da değil pek çok farklı dilde "dünya" anlamına geldiğini bilmesine rağmen kıza bilgiçlik taslamayı gereksiz buluyordu. "Neden dünyanın adını aldın?" diye sorunca kız, İbn Rüşd'ün gözlerinin içine bakarak cevap verdi: "Çünkü benden bir dünya doğacak ve benden doğanlar dünyanın dört bir yanına yayılacak."

Mantık adamı olduğundan kızın doğaüstü bir yaratık, kadın cinler kavmi cinniyeler arasından bir cinniye olduğunu tahmin edemedi, oysa karşısındaki kız insan türünün erkeklerine, özellikle de parlak zekâlı olanlara duyduğu ilginin peşinde dünyevi bir maceraya atılmış olan büyük cin prenseslerinden biriydi. Onu kâhyası ve âşığı olarak kabul edip evine aldı, gecenin örtüsü altında kız "gerçek" –yani sahte– Yahudi adını İbn Rüşd'e fısılda-

dı, bu onların sırrı oldu. Cinniye Dünya, kehanetindeki kadar doğurgan çıktı. Sonraki iki yıl, sekiz ay, yirmi sekiz gece boyunca üç kez hamile kaldı, kesin olmayan kayıtlara göre her seferinde en az yedi, bir seferinde de anlaşılabilir on bir, hatta on dokuz çocuk doğurdu. Çocukların hepsi Dünya'nın en belirgin özelliğini taşıyordu; hiçbirinin kulakmemesi yoktu.

İbn Rüşd okült gizemlere hâkim biri olsa çocuklarının insan olmayan bir anadan doğduğunu o vakit anlardı, ama kendi düşünceleriyle öyle meşguldü ki bu gerçeği göremedi. (Bize öyle geliyor ki Dünya'nın onun parlak zekâsını sevmesi hem İbn Rüşd açısından hem tarihimiz açısından büyük şanstı, zira zekâsı olmasa Dünya'nın aşkı- nı uyandıramayacak kadar bencil karakterliydi.) Felsefe yapamayan felsefeci, hem hazinesi hem laneti olan hü- zünlü yeteneklerini çocuklarının da miras almasından korkuyordu. "Hassas, durediş ve toksözlü olmak demek," diyordu, "derinden hissetmek, net görmek ve serbestçe konuşmak demektir. İncinmez olduğuna inanan dünya karşısında kolay incinir olmaktır, değişmez olduğuna sa- nan dünyanın değişkenliğini anlamaktır, neyin yaklaştığı- nı başkalarından önce sezme, başkaları yoz ve boş geç- mişe sıkı sıkı tutunurken barbar geleceğin şimdiki zama- nın kapılarını yıkmakta olduğunu bilmektir. Şansları varsa çocuklarımız yalnızca senin kulaklarını miras alırlar, ama ne yazık ki inkâr edilemez şekilde benim de çocuklarım olduklarından erkenden çok şey duyacaklar, özellikle de düşünülmesi ve işitilmesi yasak olan şeyleri."

Birlikte yaşadıkları ilk yıllarda Dünya yatakta ona sık sık, "Bana bir hikâye anlat," derdi. Çok genç görünmesi- ne rağmen, İbn Rüşd onun hem yatakta hem yatak dışın- da talepkâr, dediğim dedik bir kadın olduğunu çok geç- meden anladı. İbn Rüşd iriyarı bir adamdı, ama küçük bir kuşa ya da değnek çekirgesine benzeyen kızın ondan

daha güçlü olduğunu sık sık hissediyordu. İhtiyarlık döneminin neşe kaynağı olan kızın talep ettiği kuvveti kendinde her an bulamıyordu. Onun yaşındaki erkeklerin bazen yatakta yapmak istediği tek şey uyumaktı, ama Dünya onun uykuya dalma çabalarını hasmane buluyordu. “Bütün gece uyumadan sevişirsen,” diyordu, “saatler boyunca öküz gibi horlayarak uyuduğundan daha fazla dinlenirsin. Bunu herkes bilir.” İbn Rüşd yaşındaki bir erkek için cinsel eyleme, özellikle de her gece hazır olmak kolay değildi, ama Dünya onun yaşlılığından kaynaklanan uyarılamama zorluğunu sevgisiz doğasının kanıtı kabul ediyordu. “Karşıdaki kadını çekici buluyorsan zorluk yaşamazsın,” diyordu. “Üst üste kaç gece geçmiş olursa olsun. Ben hep azgıyım, sonsuza kadar devam edebilirim, dur durak bilmem.”

Dünya'nın fiziksel ateşini anlatılarla yatıştırabileceğini fark etmek İbn Rüşd'ü biraz rahatlatmıştı. Dünya kolunun altına kıvrılıp başını onun eline yaslayarak, “Bana bir hikâye anlat,” dediğinde, İyi bari, bu geceyi atlattım diye düşünür, çağdaşlarının şoke edici bulduğu “akıl”, “mantık” ve “bilim” gibi sözcükleri kullanarak –bunlar düşüncelerinin üç temel taşı, kitaplarının yakılmasına neden olan kavramlardı– ona yavaş yavaş zihninin hikâyesini anlatırdı. Bu sözcükler Dünya'yı korkutuyor, ama korkunca heyecanlanıyor, ona iyice sokulup, “Kafamı yalanlarınla doldururken başımı okşa,” diyordu.

İbn Rüşd içinde derin, hüznünlü bir yara taşıyordu, çünkü yenilgiye uğramış bir adamdı, hayatının en büyük savaşında ölü bir Farslıya, seksen beş yıl önce hayatını kaybeden rakibi Tus'lu Gazzali'ye yenilmişti. Gazzali yüz yıl önce *Tehâfütü'l-Felâsife*¹ adlı bir kitap yazarak Aristo-

1. *Filozofların Tutarsızlığı*. (Ç.N.)

teles gibi Yunanlara, yeni-Platonculara ve onların müttefiki, İbn Rüşd'ün de büyük öncülleri İbn Sina ve Farabi'ye saldırmıştı. Bir dönem inanç krizi geçirse de, Gazzali sonradan felsefenin başına gelen en büyük felakete dönüşmüştü. Felsefeyle alay ediyor, felsefe yoluyla Tanrı'nın varlığının ispat edilemeyeceğini, hatta iki tane tanrı olmasının imkânsızlığının bile kanıtlanamayacağını söylüyordu. Felsefe neden-sonuç ilişkilerinin kaçınılmazlığına inanıyor, bu da Tanrı'nın kudretini küçültmek anlamına geliyordu; çünkü o, isterse kolayca müdahale edip nedenleri değiştirebilir, sonuçları etkisiz hale getirebilirdi.

Gecenin sessizliğine gömülüp yasak şeylerden konuşabilir hale geldiklerinde, "Yanan bir çubuğu bir pamuk topuna yaklaştırsak ne olur?" diye sordu İbn Rüşd, Dünya'ya.

"Pamuk alev alır tabii," dedi Dünya.

"Neden alev alır peki?"

"Çünkü öyle olur," dedi Dünya, "alevler pamuğu yalar ve pamuk aleve dönüşür, böyledir işte."

"Doğanın kanunu bu," dedi İbn Rüşd, "nedenlerin sonuçları vardır." Dünya, onun okşayan elinin altındaki başını salladı.

"O buna karşı çıkıyordu," dedi İbn Rüşd. Dünya, düşmanı Gazzali'yi, onu mağlup eden adamı kastettiğini anladı. "Pamuğun alev almasının nedeni Tanrı'nın öyle istemesidir, diyordu çünkü Tanrı'nın evreninde tek yasa Tanrı'nın iradesidir."

"Yani Tanrı pamuğun alevi söndürmesini istese, alevin pamuğa dönüşmesini arzu etse öyle mi olurdu?"

"Evet," dedi İbn Rüşd. "Gazzali'nin kitabına göre Tanrı bunu yapabilirdi."

Dunia bir an düşündü. "Ama bu aptalca," dedi sonunda. Kaderine boyun eğen bir gülümseyişin, hem kinizm hem acı barındıran bir gülümseyişin İbn Rüşd'ün sakallı

yüzüne kıvrılarak yayıldığını karanlıkta bile hissedebiliyordu. “Gerçek imanın bu olduğunu söylerdi o,” dedi İbn Rüşd. “Karşı çıkmanın da... tutarsızlık olduğunu.”

“Yani Tanrı istiyorsa her şey olur, öyle mi?” dedi Dünya. “Bir adamın ayakları yerden kesilebilir örneğin – havada yürümeye başlayabilir birden.”

“Bir mucize,” dedi İbn Rüşd, “Tanrı’nın oynamayı tercih ettiği oyunun kuralları değiştirmesinden ibarettir ve mucizeyi anlamıyorsan nedeni sonuçta Tanrı’nın kelimelerle ifade edilemez, yani kavrayışımızın ötesinde oluşudur.”

Dünya sessizce düşündü. “Farzımuhal,” dedi en sonunda, “Tanrı’nın var olmayabileceğini farz ettim diyelim. Farzımuhal, bana ‘akıl’, ‘mantık’ ve ‘bilim’in Tanrı’ya gereksiz kılan bir büyüye sahip olduğunu farz ettirdin. Böyle bir şeyi farz etmenin mümkün olduğunu farz etmek mümkün mü?” İbn Rüşd’ün bedeninin kasıldığını hissetti. Şimdi asıl o, Dünya’nın sözcüklerinden korkuyordu ve bunu fark etmek Dünya’yı tuhaf bir şekilde memnun ediyordu. “Hayır,” dedi İbn Rüşd, sert bir sesle. “Gerçekten aptalca bir faraziye olurdu bu.”

Kendi kitabı *Tehâfütü’l Tehâfüt*’ü¹ yazarak Gazzali’ye yüz yıl ve binlerce kilometre öteden cevap vermişti, ama kitabının çarpıcı adına rağmen ölü İranlının etkisi hiç azalmamış, sonunda gözden düşen, kitabı yakılan İbn Rüşd olmuştu; Tanrı o anda ateş öyle yapsın istiyor diye alevler kitabının sayfalarını yutmuştu. Bütün yazılarında “akıl”, “mantık” ve “bilim” sözcüklerini “Tanrı,” “inanç” ve “Kuran” sözcükleriyle uzlaştırmaya çalışmış, ama başaramamıştı. Oysa inayet delilini ustalıkla kullanmış, insanlığa bahsettiği dünyevi zevkler bahçesinin Tanrı’nın varlığı-

1. Tutarsızlığın Tutarsızlığı. (Ç.N.)

nı kanıtladığını Kuran'dan alıntılarla göstermeye çalışmıştı: *Taneler, bitkiler, sarmaş dolaş bahçeler çıkaralım diye yağmur yüklü yoğun bulutlardan şarıl şarıl yağmur yağdırdık.* Amatör ve hevesli bir bahçıvan olan İbn Rüşd'e göre inayet delili hem tanrının varlığını hem de onun temeldeki iyiliksever, hoşgörülü doğasını kanıtlıyordu fakat daha sert bir tanrının yandaşları galip gelmişti sonunda. Şimdi geneleve düşmekten kurtardığı, dinden döndürülmüş bir Yahudiyle yatıyor, en azından öyle olduğuna inanıyordu ve bu kız onun rüyalarını görebiliyordu. Rüyalarında uzlaşmaz düşüncelerin diliyle, samimiyet diliyle Gazzalı'yle sonuna kadar tartışıyordu, oysa bunu gerçek hayatta yapacak olsa kendini cellatın önünde bulurdu.

Dunia karnına dolan çocukları küçük eve boşalttı-
ça, İbn Rüşd'ün aforoz edilmiş "yalanlarına" evde giderek daha az yer kaldı. Mahremiyet anları giderek seyrekleşti, para sıkıntısı çekmeye başladılar. "Gerçek bir erkek eylemlerinin sonuçlarıyla yüzleşir," dedi Dunia ona, "özellikle de neden-sonuç ilişkisine inanıyorsa." Fakat para kazanmak İbn Rüşd'ün becerilerinden biri olmamıştı hiç. At ticareti tehlikeliydi, insafsız adamların elindeydi ve kârı azdı. *Tinaja* pazarında rakipleri çoktu ve fiyatlar düşüktü. "Hastalarından daha fazla para iste," diye öğütledi Dunia ona, öfkeyle. "Lekelenmiş de olsa eski itibarını nakde çevirmelisin. Başka neyin var ki? Bebek yapan bir canavar olmak yeterli değil. Bebek yaparsın, bebekler doğar ve beslenmeleri gerekir. 'Mantık' budur. 'Akıl' budur." Hangi sözcükleri ona karşı kullanacağını biliyordu. "Gerekeni yapmamak," diye haykırıyordu zaferle, "tutar-sızlıktır."

(Altın ve mücevher gibi parıltılı şeyleri pek seven cinler, zulalarını genelde yeraltı mağaralarına gizlerler. Cinniyeler prensesi neden hazine dolu bir mağaranın önünde *Açıl* diye haykırıp bütün mali sorunlarını tek

İki yıl, sekiz ay ve yirmi sekiz gece. Parmak hesabı yaptığımızda bin bir gece. Çağımızın en usta anlatıcılarından Salman Rushdie, Şehrazad'ın masallarından aldığı motiflerle okurlarını bir masal âlemine götürürken, aslında günümüzün gerçeklerini aktarıyor. Yazarın babası, İbn Rüşd'e olan sevgisinden dolayı Rushdie soyadını almış; şimdi de kendisi İbn Rüşd'ü romanın başkahramanlarından biri yaparak o saygıyı sürdürüyor. Kitapta açıkça belirtilmese de roman 11 Eylül terör olaylarından yola çıkıyor ve o güne çeşitli göndermeler yapıyor.

"Geçmişimize dair bir hikâye bu, o kadar uzun zaman önceden kalma ki bazen buna tarih mi desek, mitoloji mi, bilmiyoruz. Bazılarımız peri masalı diyor. Ama şu konuda hemfikiriz: Geçmişe dair bir hikâye anlatmak, bugüne dair bir hikâye anlatmak demektir. Bir fanteziyi, hayali bir hikâyeyi anlatmak, gerçekler hakkında bir hikâye anlatmanın da yoludur. Bu doğru olmasaydı hikâye anlatmak anlamsız olurdu ve bizler gündelik hayatlarımızda anlamsızlıktan mümkün olduğunca kaçmaya çalışırız. Tarihimizi araştırır ve yeniden anlatırken kendimize sordumuz soru şudur: Oradan buraya nasıl geldik?"

